

ความหมายและความศักดิ์สิทธิ์ของคำว่า...แม่

นำเสนอเมื่อ : 5 ส.ค. 2552

"แม่" เป็นคำโดดหรือคำไทยที่บ่งบอกความสัมพันธ์อันอบอุ่นลึกซึ้งซึ่งระหว่างผู้หญิงกับลูก แม่ หมายถึง ผู้มีพระคุณ ผู้ให้กำเนิด ให้น้ำนมลูกดื่มกิน ให้ความรักความเมตตาและปกป้องดูแลลูกจนเติบโตใหญ่ คำว่า "แม่" มักถูกนำไปใช้รวมกับคำอื่น ๆ โดยมีความหมายแตกต่างกันออกไป

ในสังคมต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสำคัญกับ **"ความเป็นแม่"** และคำเรียกผู้ให้กำเนิดสมาชิกใหม่ของแต่ละสังคมส่วนใหญ่จะเป็นคำแรกที่เด็กสามารถเปล่งเสียงได้ก่อน **"แม่"** ดังนั้นความหมายของคำว่า **"แม่"** ทุกภาษาและวัฒนธรรมจะมีคุณค่าอย่างมาก และหากสิ่งเกิดจะพบว่า **"แม่"** เป็นเสียงที่เด็กสามารถเปล่งได้อย่างง่าย และเป็นคำแรกที่สามารออกเสียงนั้นได้อย่างมีความหมาย

นักภาษาศาสตร์ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า คำว่า **"แม่"** ของทุก ๆ ภาษา มาจากการออกเสียงของเด็ก โดยคำขึ้นต้นด้วยพยัญชนะริมฝีปากคู่ (Bilabial) ได้แก่ ม , พ , ป , บ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นพยัญชนะชุดแรกที่เด็กสามารถทำเสียงได้ โดยการใช้น้ำริมฝีปากบนและล่าง ดังเช่น

➡ ภาษาไทย เรียก แม่

- ➡ ภาษาจีน เรียก ม๊ะ หรือ มา
- ➡ ภาษาฝรั่งเศส เรียก la mere (ลา แมร์)
- ➡ ภาษาอังกฤษ เรียก mom , mam
- ➡ ภาษาโซ่ เรียก ม่เปะ
- ➡ ภาษามุสลิม เรียก มะ
- ➡ ภาษาไท เรียก ไต้คง เม เป็นต้น

"แม่" เป็นคำโดดหรือคำไทยที่บ่งบอกความสัมพันธ์อันอบอุ่นลึกซึ้งซึ่งระหว่างผู้หญิงกับลูก **แม่** หมายถึง ผู้มีพระคุณ ผู้ให้กำเนิด ให้น้ำนมลูกดื่มกิน ให้ความรักความเมตตาและปกป้องดูแลลูกจนเติบโตใหญ่ คำว่า **"แม่"** มักถูกนำไปใช้รวมกับคำอื่น ๆ โดยมีความหมายแตกต่างกันออกไป พอจะแบ่งแยกออกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แม่ ในฐานะเป็นคำที่ใช้แบ่งแยกเพศและบ่งบอกบทบาท ฐานะ

สถานภาพและอาชีพกิริยาของผู้หญิง เช่น แม่... (น.) : คำเรียกหญิงทั่วไป เช่น แม่นั้น แม่นี้ ; แม่ค้า (น.) : ผู้หญิงที่ดำเนินการค้าขาย ; แม่ครัว (น.) : หญิงผู้ดูแลครัว หุงหาอาหาร ; แม่คู่ (น.) : นักสวดผู้ขึ้นตนบท ; แมนม (น.) : หญิงผู้โหมเด็กกินแทนแม่ ; แม่บ้านแม่เรือน (น.) : หญิงดูแลบ้านเรือน ; แม่แปรง (น.) : หญิงผู้จัดจางหรือเป็นหัวหน้ากลุ่ม ; แม่มด (น.) : หญิงหมอผี หญิงคนทรง หญิงเข่าผี ; แมยาย (น.) :

คำเรียกแม่ของเมีย ; แม่มาย (น.) : หญิงที่มีผัวแล้วแต่ผัวตายหรือเลิกร้างกันไป ; แม่ยั่วเมือง (น.) : คำเรียกพระสุนมเอกแต่โบราณ ; แมยาว (น.) : หญิงผู้เป็นแม่เรือน ; แมรีแม่แรด (ว.) : ทำเจาหนาเจาตา ; แม่แรง (น.) : หญิงผู้เป็นกำลังสำคัญในการงาน, เครื่องติดตั้งหรือยกของหนัก ; แม่เลี้ยง (น.) : เมียของพ่อที่ไม่ใช่แม่ตัว, หญิงที่เลี้ยงลูกบุญธรรม ; แม่เลา (น.) : หญิงผู้กำกับควบคุมดูแลของโสเภณี ; แม่สื่อแม่ชัก (น.) : ผู้พูดชักนำให้หญิงกับชายรักกัน ; แม่ยู่หัว (น.) : คำเรียกพระมเหสี เป็นต้น

2. **แม่** เป็นคำที่ใช้บ่งบอกฐานะของผู้ปกป้องคุ้มครอง เช่น แม่ย่านาง (น.) : ผีผู้หญิงผู้รักษาเรือ นางไม้ ; แม่ชื้อ, แม่วี (น.) : เทวดาหรือผีที่คอยดูแลทารก เป็นต้น

3. คำว่า **แม่** ยังถูกนำมาใช้เรียกผู้เป็นหัวหน้าหรือเป็นนาย บ่งบอกฐานะของผู้มีอำนาจในการกำกับดูแลและควบคุม เช่น แม่กอง แม่ทัพ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ความหมายหลักของคำว่า **แม่**

ก็คงหนีไม่พ้นการเป็นผู้ให้ชีวิตหรือหญิงผู้ให้กำเนิดบุตร หญิงผู้ปกป้องคุ้มครองและดูแลรักษา สังคมไทยยังใช้คำว่าแม่ตามความหมายนี้เรียกสิ่งดีงามตามธรรมชาติอื่น ๆ เพื่อยกย่องเทอดทูนในฐานะผู้ให้กำเนิดและหล่อเลี้ยงชีวิต เช่น แม่น้ำ แม่โพสพ แม่ธรณี เป็นต้น ความหมายของคำว่าแม่ในลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นชัดอย่างชัดเจนว่าสังคมไทยแต่โบราณมายกย่องและให้เกียรติสตรีเพศผู้เป็นแม่ ตระหนักในบทบาทหน้าที่และบุญคุณของแม่ต่อชีวิตของลูก ๆ ตลอดมาทุกยุคทุกสมัย

ในบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย **แม่** คือ **ผู้เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อลูก ๆ**

คอยดูแลเอาใจใส่และประคองประห่มลูกจนเติบโตใหญ่ ความรักของแม่ถือว่าเป็นความรักที่บริสุทธิ์ สังคมไทยมักพูดถึงแม่ในฐานะของผู้ที่รักลูกยิ่งชีวิต พรอมจะตกระกำลำบากเพื่อลูกของตนโดยไม่สั่นไหว นางจันทร์เทวีถูกขับออกจากเมือง ต้องระเห่เรวอในที่ซุกหัวนอนเพราะคลอดลูกเป็นหอยสังข์ แตนางก็ยังรักและเฝ้าทะนุถนอมกลมเกลี้ยงโดยไม่เคยคิดรังเกียจเด็ดฉันทแม่แต่สักตัวอย่างนางนิลาภาสกร ก็ยังรักและหวงแหนลูกอย่างทรพี ปกป้องลูกของตนมิให้ถูกฆาตังเช่นลูกของตัวอื่น ๆ

แม้ว่าโดยทั่วไปแล้ว คำว่า **"แม่"** จะบ่งบอกความหมายของการเสียสละ

ความรักและความผูกพันที่มีต่อลูกของตน แต่การที่สังคมไทยมีลักษณะวัฒนธรรมเฉพาะที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละชนชั้น ทำให้ความหมายของการเป็นแม่ ตลอดจนบรรทัดฐาน แบบแผน พฤติกรรมและบทบาทฐานะของผู้หญิงในวัฒนธรรมของแต่ละชนชั้นย่อมแตกต่างกันไป

คำว่า **"แม่"** เป็นคำ ๆ เดียวที่ศักดิ์สิทธิ์ สูงส่งที่สุด เป็นคำที่ไพเราะกินใจลูกทุกคน เป็นคำที่ประกอบไปด้วยศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิอันสูงสุดที่ลูกทุกคนจะต้องเทิดทูนบูชาสักการะ และจะต้องมีความระลึกนึกอยู่เสมอ ในพระคุณของแม่ อย่างที่ไม่มีวันรู้จักเสื่อมคลาย เพราะกวีท่านหนึ่งกล่าวไว้ว่า

"อันคำใดไม่ซึ่งถึงคำแม่"

ศักดิ์สิทธิ์แท้แม่นี้มีมนต์ขลัง

แม่สูงส่งด้วยศักดิ์ศรีมีพลัง
ยามสิ้นหวังให้แรงใจไม่จิตจาง
ยามลูกเจ็บแม่จับเจ็บกลับหาย
ลูกพุ่มพ่ายแม่เฝ้าเข้ารักษา
ลูกมีทุกข์แม่บรรเทาด้วยเมตตา
เฝ้าเฝียวยามเพื่อลูกตนพันพิษภัย”

คำว่า "แม่" นั้นศักดิ์สิทธิ์ ค้ำครองชีวิตลูกได้ และอยากให้ลูกทุกคนรักแม่ ให้แม่รักลูก เพราะเป็นสายใยอันเดียวที่จะทำให้ไหมนุษย์อุ่นใจ ปลอดภัย และเป็นมงคลกับชีวิต

.....สุตรีใด.....ไหนเล่า.....เท่าเธอนี้
เป็นผู้ที่ ลูกทุกคน.....บนรู้จัก
เป็นผู้ที่มีพระคุณ.....การุณนัก
เป็นผู้ที่สร้างความรัก.....สอนความดี
เป็นผู้ที่.....คอยสั่งสอน.....เอาใจใส่
คอยห่วงใย.....เราทุกคน.....จนวันนี้
เปรียบแสงทอง.....สว่างล้ำ.....นำชีวิ
เธอคนนี้.....คือ ” แม่ ”.....ของเราเอง

.....วันเกิดเขาเป็นตั้งวันสิ้นลมแม่
....เจ็บปวดแต่ตั้งหน้าตาพาจะไหล
....สองมืออวบโอบอุ้มแกวงเปล
....น่านมเลี้ยงอุ้มชูให้เติบโตขึ้นมา
...แม่เปรียบตั้งยารักษายามป่วยไข้
....แม่เปรียบตั้งต้นไม้ใหญ่ร่มไทรหนา
....แม่เปรียบตั้งดวงตะวันส่องแสงมา
...แม่เปรียบตั้งผ้าหมั่นห่ออบอุ้มกาย
...เปรียบตั้งพระในบานชี้นะลูก
....สถิตยถูกอยู่กลางใจไม่ไปไหน
....กตัญญูต่อน้องนี้ยังไม่หายไป
....ก่อนแม่ไซรหลับตาไปไม่ลืมเอ๋ย

มีอุ๊น้อยน้อยแม่คอยอุ้มชู.....
แม่เฝ้ามองดูไม่ว่าจะไปไหน

แม่เฝ้าปลอบขวัญยามลูกหลับไหล

.....
ไมยอมห่างไกลไปจากสายตา

มีอุ๊น้อยน้อยของแม่ล้ำค่า
อุ้มชูลูกมาจากเล็กเด็กแดง

ยามลูกเติบโตใหญ่ด้วยน้ำพักน้ำแรง
ด้วยใจที่แกร่งของแม่ถักทอ

อยู่เพื่อลูก

ลัดดาวัลย์ ประวัตินวงศ์

โถ่ใจ แสบขาด อนาคต ออก เอ๋ย

ไม่เคยนึกเลยใจคน เหมือนโดนคมมีดกรีดกมล
ปวดจนเหลือทนทานใจ
ยอดชีวิตคิดมาทำลายหนีไปมีใหม่ เยื่อใยไม่เหลือเลย
ใยเป็นเช่นนี้ไปได้ อายแสนอายไม่กล้าเปิดเผย
เมื่อไปกับซู้คู่เซย เลยตามเลยถ้าหากแค่นั้น
แต่มีลูกน้อยในครรภ์ มิน่าจะต่วนผัน
ให้วันคลอดแล้วจึงไป โธ่ลูกจำพ่อแม่มีเมียใหม่
รู้หรือไม่ว่าใจแม่โศกา
หวังพ่อยังอยู่ ดูหน้าลูกน้อย
ได้คอยร้อยพวงมาลา รับขวัญสวมใส่ให้แก้วตา
เกิดมาสุขสันต์ เปรมปรีดิ์ แต่กลับทุกข์ คุกคามชีวิต
เพราะพ่อไม่มีเป็นที่พึ่งพักพา
แม่เคยได้คิดทำลาย ฆ่าตัวตายขจัดปัญหา
จบเกมส์ฉากเสียน้ำตา เกมสมารยาลวงหลอกแค่นั้น
แต่ มี ลูกน้อยในครรภ์ ยังใจไว้ได้ ทั้น
ยึดวัน อยู่เลี้ยงดูลูก ไม่เป็นไรน้ำปลายังถูก
สองแม่ลูก กอดคอกลูกข้าว กิน

ข้อมูลจาก

catholic.or.th

และ variety.teenee.com